

Menneskehedens Spiral-dynamiske Udvikling

Ved/ Alex Riel
Det Holistiske Universitet

Spiral Dynamics integral (SDi) er en simpel og effektiv måde at beskrive menneskehedens udvikling på. Det er ligeledes et effektivt værktøj i det enkelte menneskes egen udviklingsproces. SDi bliver aktuelt i takt med at de globale livsbetingelser gør det nødvendigt, at vi identificerer os som én menneskehed.

Hvad er kerneværdier?

Hvis man stiller forskellige mennesker fra jordens befolkninger spørgsmålet: *Hvad er et godt liv?* Hvor mange forskellige svar tror du man får?

Faktisk kun 8 forskellige! Når man at lytter efter kerneværdier.

Eskimoen på indlandsisen, børsmægleren i New York, stammefolkene i Borneo's regnskove, bløde humanister og strategiske politikere – kort sagt alle mennesker - gennemgår tilsyneladende den samme udvikling. Det er en udvikling baseret på kerneværdier. Kerneværdier er forskellige fra værdier i almindelig forstand. Når vi ser menneskelig adfærd og genstande fra forskellige kulturer, ved vi at der ligger ideologier, tænkning og trosopfattelser bag. Mennesker tillægger disse værdier, og værdier i denne brede forstand rummer alt hvad mennesker vurderer som godt og eftertragter. Men det er en overfladisk betragtning, for bag dem ligger der kerneværdier.

Kerneverdierne er en del af vores personlighedspsykologi og identitet. De ligger dybt i menneskets psykologi og derfor er man almindeligvis ikke opmærksom på dem, selvom de er afgørende for de valg vi træffer i hverdagen. Det er selve koden for menneskers forestilling om et godt liv. Det er således et centralt element i svaret på spørgsmålet om, hvad menneskelig udvikling er.

Opdagelsen

Når mennesker ændrer kerneværdier ændrer de personlighed og træffer andre valg. Det var den amerikanske psykologiprofessor Clare Graves (1914-1986) som opdagede kerneværdierne og at de tilsyneladende udvikler sig i mennesket og i kulturer via en opadgående dynamisk spiral, der illustrerer tilpasning til mere og mere komplekse livsbetingelser. Han var bekymret over psykologiens situation (i 1950erne), hvor der ingen empirisk begrundelse var for de forskellige psykologiske teorier om mennesket. Hvordan kunne man kalde psykologien for en videnskab, når der ikke fandtes nogle empiriske data, der støttede den ene teori frem for den anden?

Graves påbegyndte en ihærdig forskning som forløb over flere årtier med tusindvis af mennesker, ja hele hans liv blev til et studie af hvad et psykologisk sundt menneske er og hvordan mennesker forandrer sig. Her viste det sig, at mennesker udvikler sig gennem en række kerneværdistadier, hvor de senere integrerer de tidligere. Mennesket rummer på den måde mange kerneværdisystemer og kan tilføje nye.

I 1996 udkom den første grundbog: *Spiral Dynamics, mastering values, leadership, and change* udgivet af Don Beck og Christopher C. Cowan. De anvender farvekoder for de forskellige kerneværdier, hvilket hjælper med at bringe teorien ud til offentligheden. Kerneværdierne kaldes her ^vMEMER. Begrebet om MEMER er blevet brugt til at pointere, hvorledes det ikke længere er generne der står for menneskers evolutionære forandringer. Det er menneskehedens mentalitet der forandrer livsbetingelserne og evolutionær udvikling beror på MEMER dvs. tanker og ideer former kulturernes udvikling. Bag dem ligger der værdi-MEMER, kaldet ^vMEMER (kerneværdier).

Don Beck (doktor i psykologi) anvendte modellen som rådgiver i Sydafrika i overgangen fra apartheid til demokrati og høstede stor anerkendelse af bl.a. Nielson Mandela. Han kunne vise, at konflikten ikke omhandlede sorte og hvide hudfarver, men om LILLA, RØD, BLÅ og ORANGE kerneværdier! Han satte hermed fokus på det sagens problematikker drejede sig om, nemlig forskelle i kerneværdier. Modellen bestod sin ilddåb i et Sydafrika på randen af borgerkrig. I samarbejde med Mandela bidrog det til skabelsen af ideologien om Sydafrika som *The Rainbow Nation*.

Spiral-dynamisk udvikling

Vi har i dag ingen viden om hvad menneskelig udvikling egentlig er og hvordan den skal beskrives. Vi har derimod mange erfaringer med inhumane stadieteorier som fx tog udgangspunkt i at visse racer og kulturer var underlegne. Mennesker anvendte her stadiemodeller til at pådrage sig magt over andre, hvilket kristne missionærer og nazister blot er enkelte eksempler på. På hvilket grundlag kan man i dag vurdere menneskers ligheder og forskelle? SDi giver et humant bud baseret på forskning.

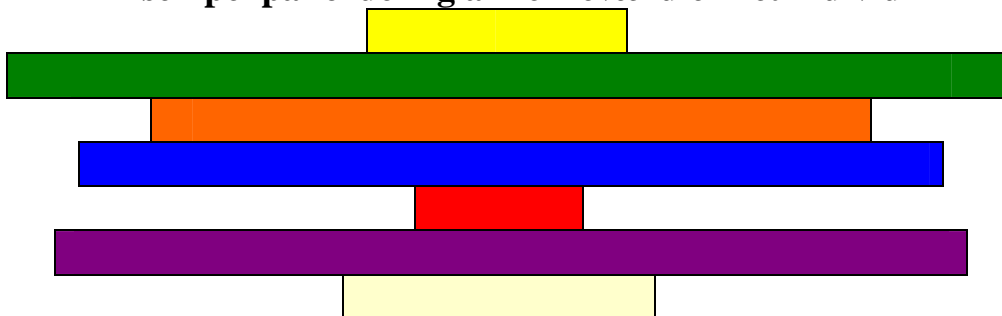
TURKIS	<p>8. TURKIS: Universelt holistisk system.</p> <p>Kloden er et dynamisk organisk væsen bestående af mange niveauer. Menneskeheden er jordens kollektive bevidsthed. Fokus på krop, sind og ånd i det hele menneske. Stærkt socialholistisk engagement med universel tolerance. Ses delvis i personligheder som f.eks. Mahatma Gandhi og Nielson Mandela. Kan elske sine fjender. Åbenhed for intuitiv tænkning. Dette tankemønster har indtil nu kun eksisteret i nogle få individer, men får bedre udfoldelsesmuligheder for omkring 30 år siden.</p>
GUL	<p>7. GUL: Integration og etisk individualisme.</p> <p>Ser verden som et kalejdoskop af naturlige hierarkier i dynamisk proces. Videnskab, religion, kunst kan integreres i dynamiske åbne systemer. Verden er en mangfoldighed af systemer, der står i relation til hinanden. Fokus på fleksibilitet, funktionalitet, selvorganisation. Indrestyret motivation. GUL udtrykker sig i dem som har interesse for det store overblik internationalt og tværvideenskabeligt. Opstår for ca. 50 år siden og udgør kun en lille del af befolkningen.</p>
GRØN	<p>6. GRØN: Det humanistiske og samfundsorienterede menneske.</p> <p>Fokus på lighed, menneskerettigheder, økologi, holisme, harmoni, følelser, gruppediskussioner, dialog. Kulturrelativistisk tankegang, modstander af: hierarkier, dogmatisme, ensretning, grådighed og kold rationalisme. Opstår for omkring 150 år siden og dominerer de akademiske humanistiske videnskaber og samfundsvidenskaberne. Ses i postmodernismen, økologiske samfund, Greenpeace, Hollandsk frihedshumanisme, humanistisk psykologi, følelsernes intelligens, socialistisk og socialdemokratisk samfundstanker, humanistisk spiritualitet. Har domineret den skandinaviske samfundsmodel.</p>
ORANGE	<p>5. ORANGE: Individualistisk og strategisk tænkende menneske.</p> <p>Kerneværdien er: individualisme og tro på videnskab, personlig karriere, rationalistisk og praktisk orienteret. Løse opgaver, forstå hvordan det virker, strategisk, objektiv, økonomisk. Det er udbredt i Vesten og de industrialiserede lande, erhvervslivet, liberalismen, den økonomiske verden med aktier og børser, forbrugerkulturen. Verden er en markedsplads. Livets mening skal realiseres i denne verden. Udbredtes for omkring 300 år siden i oplysningstiden.</p>
BLÅ	<p>4. BLÅ: Mytologisk ordenssamfund. Verden har et formål.</p> <p>Kerneværdien sættes i forhold til en almægtig magt, der giver livet et formål og mening. Regler for livet der er absolutte, det gode versus det onde, følge autoriteter der opretholder loven. Mytologiske hierarkier. Udfylder sin skæbnebestemte rolle. Opstår i religiøse mytologiske kulturer for omkring 5000 år siden. Findes i de fleste store religioner i dag. Findes i verdslig form i holdsport, politi og militærverdenen, i nationalisme, topstyrede virksomheder, og i en hver form for absolutistisk ideologi.</p>
RØD	<p>3. RØD: Power guder, egocentrisk selv, gennemslagskraft.</p> <p>Kerneværdierne er personlig magt og ære, powerhelte, kampe med drager og onde ånder, impulsiv og kraftfuld. Fokuseret på egne behov her og nu, uden samvittighed. Opstår for omkring 10.000 år siden og er det første distinkte selv. Feudalt magtimperium, episke helte, rockerledere, narcissistiske personligheder, heavy rock miljøet, og fysiske sportsindividualister, er udtryksformer for RØD.</p>
LILLA	<p>2. LILLA: Magisk verdensbillede, animistisk tænkning, ritualer.</p> <p>Kerneværdierne er relateret til overlevelse via at have naturånderne med sig, og bruger ritualer og magi. Identiteten er med den etniske stamme og dens forfædre. Den første metafysiske tænkning opstår. Opstår for omkring 50.000 år siden. Findes særligt i 3.verdenslandene. Findes i voodoo-kredse, familieritualer, magisk overtro, blodets bånd.</p>
BEIGE	<p>1. BEIGE: Arkaisk verdensbillede, instinktiv overlevelse.</p> <p>Kerneværdier er relateret til basale overlevelsesmidler såsom: mad, vand, varme, forplantning og tryghed. Har kun en svag distinkt jeg-opfattelse. Instinktiv og automatisk eksistens. Det ses i de første menneskesamfund, nyfødte, senile, mentalsyge gadefolk, sultkatastrofer mm. Opstår for omkring 100 000 år siden. Kan måske stadig findes i enkelte afsides områder i Indonesien og i Afrika.</p>

Dette beskriver voksne menneskers udvikling og dermed også kulturernes udvikling gennem de sidste ca. 100.000 år. Men det kan også bruges til beskrivelse af børns

udvikling. SDi er et åbent system der stadig er under udvikling afhængig af hvad ny forskning bringer og i hvilken retning menneskeheden forandrer sig.

Voksne mennesker befinder sig forskellige steder på denne udviklingsbeskrivelse. Nogle stopper deres udvikling ved LILLA, andre ved ORANGE eller GRØN. Denne kerneværdi vil da dominere deres personlighed, men man har i en eller anden grad integreret de underliggende kerneværdier i sig. En GRØN personlig profil kunne f.eks. se sådan ud:

Eksempel på fordeling af kerneværdier i et individ

Der findes uendelig mange forskellige individuelle profiler, hvilket giver personlighedens dens kompleksitet. I en sund personlighed er de pågældende kerneværdier integreret og kan udtrykkes afhængigt af livsbetingelserne. Ingen af kerneværdierne er derfor i sig selv negative eller forkerte. Man kan udtrykke sund LILLA, sund RØD osv.

De kan også udtrykkes på usunde måder og man kan være lukket helt inde i én kerneværdi, og have svært ved at omgås anderledes tænkende mennesker.

Styrken ved SDi er dens beskrivelse af i hvilken retning mennesker udvikler sig. Når LILLA mættes, eller livsbetingelserne ændrer sig, træder RØD ind på livets scene og ligeledes med de andre kerneværdier. Mennesker synes at udvikle sig via at skifte mellem individuelle og kollektive kerneværdier i en opadgående spiral-dynamisk proces, som formentlig er uden ende.

Individuelle og kollektive kerneværdier

Religiøsitetens udvikling

Alle niveauerne kan udtrykkes både irreligiøst og religiøst. Verden er befolkningsmæssigt domineret af BLÅ og LILLA religiøsitet, hvor man blindt tror på religiøse autoriteter og magiske ritualer. RØD religiøsitet ses i dyrkelsen af powerfulde guder, som f.eks. vikingernes religiøsitet.

I den såkaldte moderne vestlige verden dominerer ORANGE og her vil man se og forstå alting rationelt og videnskabeligt. Det kan trosreligionerne ikke leve op til og derfor mister mange barndomstroen i Vesten. ORANGE tror dog på alt hvad der virker, så hvis f.eks. alternativ behandling eller astrologi fungerer, vil nogle være åbne for det. Men ellers er religiøsiteten på vågebluset her.

GRØN kan være åben for religiøsitet, ofte i form af multikulturel karakter, hvor alle religionerne rummer veje til Gud. GRØN religiøsitet ses i særlig grad indenfor økologi og Gaia-religiøsiteten. Her er vi alle dele af den samme helhed i form af et globalt økosystem, hvor mennesker principielt ikke bør sættes over dyr og andet liv, fordi lighed er vigtig for GRØN. Af samme grund bryder GRØN sig ikke om at tale om religiøse udviklingsstadier.

SDi skelner mellem overlevelsesværdier og værensværdier (i overensstemmelse med Abraham Maslov's udviklingspsykologi), hvilke kaldes henholdsvis 1. Tier og 2. Tier. Det er to forskellige overordnede niveauer, hvor GUL og TURKIS er de to eneste vi p.t. kender som 2. Tier. 1. Tier kerneværdierne fra BEIGE til GRØN har svært ved fuldt ud at acceptere de andre kerneværdier og derfor er verden fuld af konflikter. GUL og TURKIS er de første der fuldt ud kan integrere de andre i et evolutionært udviklingsperspektiv. Her opstår der behov for et integrerende verdensbillede, som har plads til både videnskab, den kritiske tanke og spiritualitet. Det er en moderne og åben spiritualitet, hvor man er rationelt tænkende, men hvor

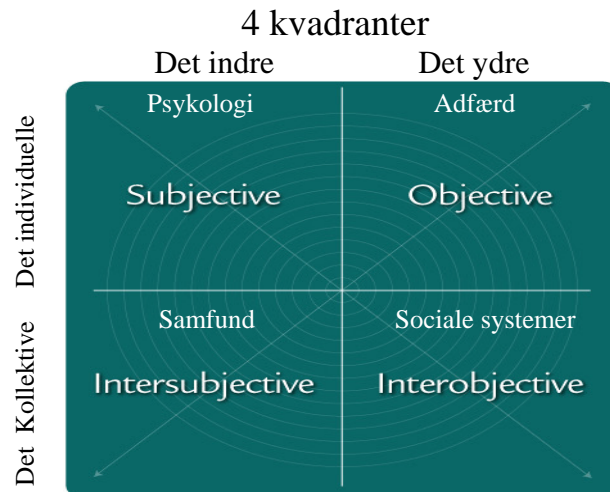
man også har indset det ulogiske i, at alt skal forstås med logikken alene. Det er en såkaldt transpersonlig spiritualitet, som flere og flere begynder at sympatisere med i takt med at materialismen i velfærdssamfundene udledes.

Få formår dog endnu at leve efter disse idealer, fordi hele den personlige livsmening sættes ud fra en kosmisk dagsorden, hvor livets mening bliver at bidrage til evolutionens udfoldelser. Graves talte også om fremkomsten af en niende kerneværdi der kaldes KORAL og som ligger længere ude i fremtiden. Måske i form af individer med en personlig kosmisk erkendelse? Før vi kender livsbetingelserne kan vi ikke beskrive denne nærmere, idet nye livsbetingelser udløser nye kerneværdier. Denne procesforståelse af religiøsitet kunne med tiden skabe en mere nuanceret forståelse af spiritualitetens udvikling – vel og mærket baseret på forskning.

Religiøsitetens udvikling			
8	TURKIS	Kosmisk	Kollektiv individualisme; Kosmisk Spiritualitet; Globale Forandringer. Gud har ingen religion
7	GUL	Integral	Naturlige systemer; Integration af videnskab, filosofi og spiritualitet. Åbent integral religiøsitet
6	GRØN	Konsensus	Egalitær; Relativisme: alle religioner er veje til Gud Økologireligiøsitet. Lægger vægt på religiøs etik
5	ORANGE	Strategisk	Materialistisk; Pragmatisk, evt. rationel religiøsitet, Praktisk religiøsitet der fremmer personlig karrierer
4	BLÅ	Autoritet	Trosreligioner; Moralitet; Regler; Den ene sande vej til Gud. Overgivelse til Gud
3	RØD	Egocentrisk	Powerguder; den religiøse vilje opdages. Lystbaseret religiøsitet; religiøsitet som personlig magt
2	LILLA	Animistisk	Ritualer; naturguder; Stammereligiøsitet; Religiøse ikoner og genstande med kraft
1	BEIGE	Instinktiv	Opfyldelsen af basale behov er paradisi. Instinktiv Religiøsitet. Overlevelse her og nu

Mening på kryds og tværs

SDi er således et godt redskab til at forstå hvordan mennesker skaber mening. Don Beck samarbejder med den amerikanske forfatter Ken Wilber, og her har Beck integreret Wilbers 4 kvadranter med kerneværdierne. Hver kerneværdi udtrykker et vertikalt stadie og det har mindst 4 kvadranter. Der findes således 8 kerneværdistadier som udfolder sig gennem 4 kvadranter på hvert stadie. De 4 kvadranter illustrerer hvorledes kerneværdierne gennemstrømmer menneskers psykologi, adfærd, relationer og sociale systemer. Kvadranterne præciserer hvorledes kerneværdierne udvikler sig og det er muligt at kortlægge dem i hver kvadrant. Det er herved muligt at analysere hvorledes livets mening udfolder sig både vertikalt og horisontalt i individet og i samfundet. Målet for SDi er at skabe sunde livsbetingelser for alle kerneværdierne, hvorved de frit kan udvikle sig op gennem spiralen.

Menneskehedens fremtid

I takt med at de globale livsbetingelser bevirker at flere og flere mennesker med forskellige tænkemåder lever tættere og tættere sammen bliver det nødvendig med en forståelsesramme der er tværkulturel. Her duer det ikke at forsøge at forandre andre mennesker eller kulturer. Man kan ikke forandre andre mennesker, men mennesker forandrer sig selv når de er psykologisk parate og livsbetingelserne gør det muligt. Men hvad forandrer mennesker sig frem imod?

Denne spiral-dynamiske udviklingsproces synes at beskrive livets skole, hvor menneskeheden er spredt over mange forskellige klasser. På hvert trin er der nye udfordringer, som ikke bør springes over. Livet lærer os at integrere en tryk base, personlig gennemslagskraft, at følge et langsigtet mål, at tænke rationelt og strategisk, at føle humanisme med alle mennesker, at integrere på tværs af fagområder og at finde en kosmisk identitet, hvorfra alle disse egenskaber kan tages i brug på en ny måde til gavn for hele klodens liv.

De problemer vi står overfor i dag kan formentlig kun løses med en ny 2.Tier tænkning, der ser alle begivenheder i et evolutionært holistisk perspektiv baseret på hele spiralens ve og vel. BLÅ, ORANGE eller GRØN løsninger duer ikke, for de har ikke en forståelse og accept af den evolutionære impuls i det enkelte menneske og i menneskeheden. Det er en impuls der kræver forståelse for, hvordan man løser problematikker på mange forskellige niveauer samtidigt, ved at skabe sunde livsbetingelser for alle kerneværdierne i alle kvadranterne.

Med SDi kan man tage sine *alle kerneværdier*, *alle kvadrantbriller* på og se mening, der hvor andre ser meningsløshed. Det bliver muligt at bidrage med løsninger der tager højde for menneskers reelle ligheder og forskelle. Det bliver muligt at se hvor menneskeheden er på vej hen og hvilken form for globalisering der skal realiseres.

Menneskeheden er uden nogen form for regering eller styrelse og det fører til at magt kommer før ret. Men hvordan skal et fremtidigt FN eller lignende institution vælges og hvordan skal det styre?

SDi vil foreslå at den nye identifikation for globale ledere er den evolutionære impuls baseret på kerneværdiernes udviklingsspiral. Kultur og natur er her ikke adskilte, hvormed mennesket er forbundet med naturen.

De nye erfaringer fra kvantefysikken, hvor alt er energifluktuationer i et omfattende og ukendt energihav (kvantevakuum), samt universitetsforskningen i parapsykologi indikerer, at alt er forbundet på tværs af tid og rum. I takt med at denne forskning får større udbredelse opløses vores illusion om det adskilte individ i en fragmenteret verden. Det fremmer livsbetingelserne for 2.Tier, som højst udgør 1% af verdens befolkning i dag.

Forestil dig at denne ændres til 20-25%. Det er måske netop det de globale livsbetingelser fremmer med eksponentiel hastighed, idet det bliver afgørende at administrere kloden på en forsvarlig måde for mennesker og alt liv indenfor en overskuelig tidsramme.

De globale livsbetingelser er os, dvs. alle virkningerne af menneskers adfærd på kloden. Det er vi ved at indse og i takt med at vi reagerer hensigtsmæssigt, lærer vi om spiralens evolutionære impuls og hvorledes den skaber det kosmiske menneske. Denne udvikling har kun fundet sted takket være alle de problemer menneskeheden har mødt og lært af. Sådan vil det formentlig fortsætte fremover.

Er vi ved at opdage hvordan naturen skaber bevidsthed?

Kilder

Spiral Dynamics

Mastering values, leadership, and change

Don E. Beck & Christopher C. Cowan (1996)

<http://www.spiraldynamics.net/>

<http://www.spiraldynamics.com/>

<http://www.humanemergence.org/home.html>

<http://www.detholistiskeuniversitet.dk/>

Personlig profil: Alex Riel

Cand. Mag i filosofi. Uddannet psykologilærer (Kbh's universitet)

Certificeret i niveau I, II & III i Spiral Dynamics integral ved Dr. Don. Beck

Kontakt: email: info@detholistiskeuniversitet

Slesvigsgade 31, 4th. 1762 Kbh.V. Tlf. 33212573 mobil. 23982862

Web: www.detholistiskeuniversitet.dk
